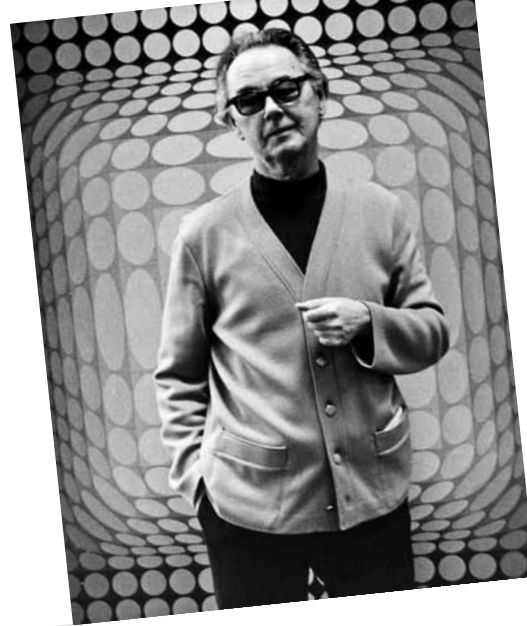

#90

VASARELY Victor

10th POST-WAR and
CONTEMPORARY
ART SALE

VICTOR VASARELY (1906–1997)

Anadir, 1974 körül – Geometrikus falikárpit |
Anadyr, around 1974 – Tapestry with Geometric design

Kézzel szövött mohair faliszőnyeg | Handwoven mohair tapestry, 196 x 163 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Vasarely
Jelezve balra lent | Signed bottom left: 20/50
Hátoldalon címke | Label on the reverse:
Royal Lesotho Tapestry Weavers, Maseru, Kingdom of Lesotho,
Handmade of Pure Mountain Mohair No 1, Woven by Esther Mothoana

1. Lesotho királyi szövőműhelyének címkeje a falikárpit hátoldalán

Kezdő ár | Starting price: 1 400 000 Ft / 3 500 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 2 800 000 Ft
Estimate: 5 000 – 7 000 EUR

142

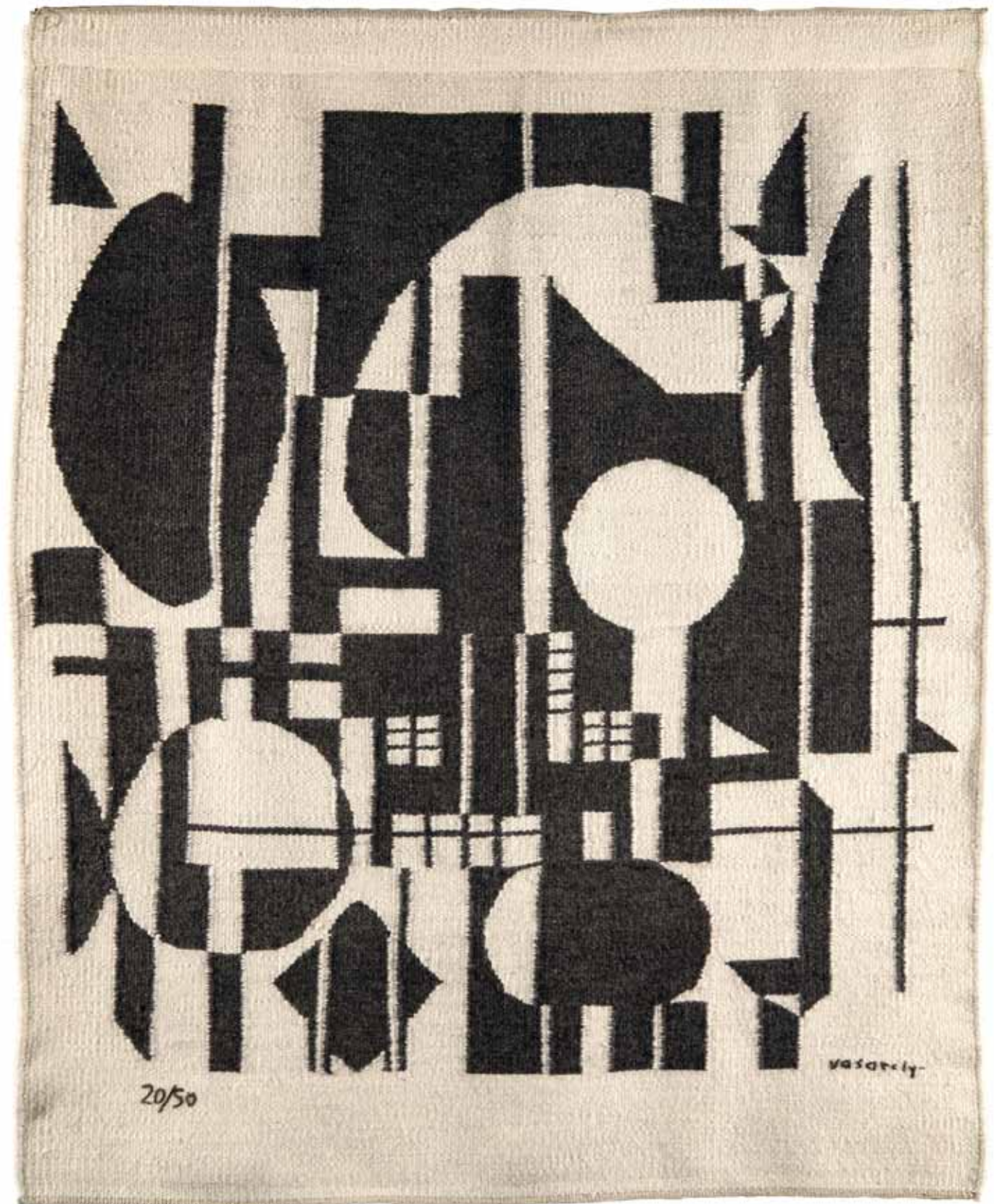

2. Anadir, az oroszországi Csukcsföld fontos kikötővárosának zászlója

3. Ismeretlen mester: A hölgy és az unikornis, 1484-1500
Musée de Cluny, Paris

Vásárhelyi Győző, azaz Victor Vasarely – ahogyan ma, a világ minden táján ismerik, az op-art és a kinetikus művészet egyik alapító atyja, a geometrikus absztrakt művészet egyik legismertebb alakja, 1906-ban született Pécsen. Művészeti tanulmányait 1922-ben kezdte Podolini-Volkman Artúrnál, ahol esti aktrajzolásra járt, és emellett megtanulta a festék-előállítás, a vászonalapozást és a keretkészítést is. 1929 és 1930 között a budapesti Bauhaus-iskolaként számontartott Bortnyik-féle Műhelybe járt, ahol reklámgrafikát, tipográfiát, modern dizájnt, film- és színpadművészetet tanult mesterétől. Innentől kezdve pedig, szerteágazó technikai tudással felvértezve, megindult a világhír felé vezető úton, és meg sem állt Párizsig.

10. HÁBORÚ UTÁNI
ÉS KORTÁRS
MŰVEK AUKCIÓJA

143

A MŰVÉSZET DEMOKRATIZÁLÓDÁSÁRÓL

Vasarelyt nemcsak az „op-art pápjaként” tartják számon, de többek között az ő nevéhez köthető a sokszorosított, művészi grafikák elterjedése is. Vasarely szilárdan hitte, hogy a csak kevesek számára elérhető, úgynevezett magas művészet egyszer majd demokratizálódik, és bárki számára hozzáférhető lesz. Úgy vélte, csökkenni fog a táblaképek jelentősége, amelyek addig csak a múzeumok vagy rangos magángyűjtemények féltett kincsei voltak, és megvásárlásukra csupán a jólétben élőknek, illetve a gyűjtőknek

volt lehetőségük. A jövőt a sokszorosításban látta. A Jean-Louis Ferrier által készített 1969-es interjúban így beszélt erről: „Ha jól értettem a »sokszorosításnak« az a lényege, hogy ne legyen »eredeti« darab. Hogyan lehetséges ez? – Nálam nem a táblakép az eredeti mű, hanem a kiindulási prototípus, ezen végzem el a műveleteket, s így ez akár freskó, vászon, falikárpit, bármely architektonikus integráció: »sokszorosított művek« »eredetije« lehet. A kiindulópont, a művészi gondolat a fontos, ez az egyedi

kompozíció, de olyan erőteljesen kell megformálni, hogy hatása ne csak egy példányra korlátozódjék. A »sokszorosított művek« végeredményben olyan egyedi darabok, amelyek már keletkezésük pillanatában nem egy példányban, hanem száz, vagy annál több »eredetiben« léteznek. Ennél pontosabb definíciót nem tudok adni. Bármilyen művet hozunk létre, mindig van egy eredeti, de idáig ez az eredeti volt alkotója végcélja, nálam pedig csak a kiindulópont.”

4. Victor Vasarely: Tilla, 1958
Le Musée en Herbe

5. A Vasarely Múzeum belső terében kiállított Victor Vasarely falikárpitok, Pécs

A FALIKÁRPITOK ÉS VASARELY

A falikárpitok esetében a fenti gondolat és annak a gyakorlatba való átültetése valóban radikális és újszerű volt. A tradicionálisan kézzel szövött kárpitok, a fal takarására és díszítésére szolgáló textilek általában gyapjúfonalból készültek, de volt példa arra is, hogy fémszállal kevert selyemből szőtték őket. A késő középkori Európában a falikárpit volt a kétdimenziós figurális képek legnagyoszerűbb, legmonumentálisabb és legrágább hordozója, és a festészet fontosságának rohamos növekedése ellenére, a falikárpit műfaja évszázadokon át megőrizte a pozícióját. Vasarely tehát egy nagy múltú, a kiváltságos megrendelőknek szánt műfaj megváltoztatását tűzte ki céljául, és ahogy a szitanyomatok esetében, a falikárpitok műfajában is megvalósította a minőségi, sokszorosított szötteket.

1969-es írásában Vasarely pontosan meghatározta a szőnyegszövéshöz való viszonyát: „A szövés a civilizáció egyik állandó eleme. Fennmaradása biztosított, sőt egyre fontosabb szerepet játszik az elektronikához vezető technológiában. Szó sincs tehát arról, hogy föl kellene hagynunk a jelenlegi módszerrel, amely »egyedi darabokat« vagy »korlátozott példányszámú sorozatokat« állít elő. Az alkotóművész és a gondolatát tolmácsoló szövőmester egymás kiegészítői. Ez a jövőben is a művészi munka egyik csodálatos szimbiózisa marad.”¹

Vasarely szöttesei különböző kárpitmanufaktúrákban készültek, a többség a híres francia gobelinkészítő településen, Aubussonban (a Maison Tabare-nál vagy más szövőműhelynél), pár a legendás párizsi

Manufacture des Gobelins-nál, de dolgoztatott Edinburgh-ben (Morton Sundour Fabrics), Helsinkiben (Finnrya AB) vagy éppen, mint ez esetben, a Lesothoi Királyság – a Dél-afrikai Köztársaság területén található enkláve – nyugati művészek körében népszerű, királyi szőnyegszövő műhelyében. Vasarely címadásáiban szívesen használt csillagászati vagy földrajzi neveket (amelyek sok esetben inkább a geometrikus absztrakt motívum azonosítását segítették), ez esetben az észak-országi kikötőváros, Anadir szolgált névadóként. Az 1956 körül született eredeti mintázat a „Noir-Blanc-korszakhoz” kötődik, mely a fekete-fehér ellentétének hűvösen elegáns optikai kontrasztjára épít. A kompozíció kárpitváltozata 1974-ben, 50 példányban, a Peter Stuyvesant Foundation és Vasarely együttműködésével valósult meg.

HÁRSFALVI MAGDOLNA

¹ Victor Vasarely: Színes város. A művészet hétköznapi életünkben. Gondolat, Budapest, 1983, 100.